

Bevarandeplan för Natura 2000-område Linnebjerg

SE 0430031

pSCI beslutat av Regeringen 1995-12.

SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.

Bevarandeplan kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2005-12-16.

Kommun: Lund
Läge: 8 km O Lund
Markägare: Naturvårdsverket
Areal: 38,5 ha

Linnebjerg är förutom ett Natura 2000-område också:

- av riksintresse för naturvård M:N86 (4 kap. miljöbalken)
- i Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet
- i dåvarande Malmöhus läns Naturvårdsprogram 1996
- i kommunens Naturvårdsplan 1990
- i kommunens Översiktsplan 1998
- naturreservat sedan 1980

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000-områdena ska bidra till att skyddsvärda naturtyper och arter får ett långsiktigt bevarande. Att en mark brukas på ett lämpligt sätt är i många fall en förutsättning för att skyddsvärda naturtyper och arter ska kunna bevaras.

Bevarandeplanen ska peka ut naturvärdena för ett område och beskriva vad som krävs för att värdena långsiktigt ska finnas kvar.

Naturtyper enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) bedömdes vid fältbesök.

Tabell 1. Linnebjerg naturtyper med arealer 2002 och Natura 2000-koder inom parentes.

Naturtyp	Areal (ha)
*Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	4,3
Högörtäng (6430)	0,9
Bokskog av fryletyp (9110)	0,1
Bokskog av örtrik typ (9130)	1,4
Ek-avenbokskog av buskstjärnblommatyp (9160)	22,5
Totala arealen naturtyper:	29,2
*=prioriterad naturtyp enligt Natura 2000	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla ovan nämnda naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen. För Linnebjер innebär detta följande bevarandemål:

Areal

- Ek-hasselskogen (9160) ska ha en utbredning på minst 21 hektar.
- Partierna med högörtäng (6430) i ek-hasselskogen ska ha en sammanlagd utbredning på minst 0,7 hektar.
- Arealen låglandsgräsmark (6270) ska vara minst 4 hektar.
- Partierna med bokskog ska ha utbredningar på minst 0,1 och 1,2 hektar för fryle- (9110) respektive örtrik (9130) bokskog.

Struktur och funktion

- Den artrika ek-hasselskogen på Linnebjер ska bevaras genom naturvårdande skötsel och åtgärder. Skogen ska domineras av ek och lind med ett, åtminstone bitvis, välutvecklat buskskikt av bl. a. hassel, lind, hagtorn, fläder och olvon.
- Grova träd (> 70 cm diam. i brösthöjd) ska sparas och dess kontinuitet säkerställas genom en eftersträvan av en naturlig åldersstruktur inom områdets bokskogar.
- Andelen död ved såsom högstubbar, lågor och grenar ska bevaras och utökas för att kunna upprätthålla långsiktigt livskraftiga populationer av för naturtyperna typiska arter.
- Brynzoner mot åker och betesmark ska bibehållas.
- Andelen bok i bokskogarna ska vara minst 50%.
- De karaktäristiska och öppna ängs- och betesmarkerna med tradition av slätter och/eller bete på Linnebjер ska hävdas med slätter där slätter varit den traditionella hävden in på 1900-talet, annars bete.
- Det långsiktiga bevarandet för högörtängarna ska säkerställas genom en hög grundvattennivå med god vattenkvalitet, förbud mot tillförsel av näringsämnen och eliminering av näringsläckaget så långt det är möjligt.
- Vegetationen i fältskiktet av låglandsgräsmarkerna ska domineras av lågvuxna hävdgynnade arter, typiska för naturbetesmark.
- Krontäckning av träd och buskar i betesmarken ska vara 5-10%.
- Slätterängarna ska hållas fria från buskar och sly.

Typiska arter

- En del av de för respektive naturtyp typiska arterna i skogsnaturtyper (t. ex. gulplister, gulsippa, lundslok och myskmadra) ska förekomma i livskraftiga populationer i området.
- En del av de för respektive naturtyp typiska arterna på högörtäng (t. ex. smörboll) ska förekomma i livskraftiga populationer i området.

- En del av de för respektive naturtyp typiska arterna på låglandsgräsmark (t. ex. liten blåklocka och ängsvädd) ska förekomma i livskraftiga populationer i området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning

Områdesbeskrivning

Skogen och de öppna betesmarkerna i Linnebjör ligger på sydsluttningen av Kävingeåns dalgång i ett intensivt jordbrukslandskap. Jordlagren utgörs av ett tunt skikt med lerrik skiffer-urbergsmorän ovanpå urberget. Dräneringen sker i svackor där markfuktigheten är hög och ytvattnet i skogen kan, åtminstone periodvis, vara relativt ymnigt. Linnebjör har stora biologiska värden och stor betydelse för rekreation och friluftsliv. Området har även stor betydelse för den vetenskapliga forskningen och har varit bas för flera vetenskapliga undersökningar.

Skogen på Linnebjör är starkt kulturpåverkad, typisk för sydvästska skogar, och har tidigare, åtminstone periodvis, varit betad. Trots namnet Linnebjör "Lindberget" som troligen syftar på tidigare stora förekomster av lind i området så domineras skogen idag av örtrik ek-hasselskog, med ett stort inslag av andra busk- och lövträdsarter. Ekskogen utgörs framförallt av 160-årig högstammig ek men lindinslaget är i vissa delar relativt stort och kan bitvis utgöra upp till ca 50% av krontäckningen. I den sydvästra, högst belägna delen förekommer ett mindre bestånd av 100-årig bok. Markvegetationen i skogen är välutvecklad och domineras av vitsippor på våren följt av liljekonvalj på försommaren och en artfattigare högsommarflora. Fågellivet är rikt och varierat med flertalet sångare, trastar och duvor samt hålhäckande arter såsom blåmes, nötväcka, spillkråka, svartvit flugsnappare och talgoxe. Insprängt i skogen ligger öppna fuktängar längs fuktstråk som fram till början av 1900-talet utnyttjades för slätter. Därefter betades både de öppna fuktängarna och skogen fram till andra hälften av 1900-talet. Idag utförs årlig slätter på fuktängarna. De öppna markerna norr och öster om skogen hävdas idag med bete av hästar. Den östra betesmarken är stenig och har troligtvis aldrig varit uppodlad, medan marken norr om skogen bär spår efter tidigare uppodling.

Naturtyper

Trädinslaget i ek-hasselskogen (9160), vilken dominerar på Linnebjör, utgörs främst av ek med ett stort inslag av yngre lind. Övriga trädslag är alm, ask, asp, avenbok, björk, bok, fågelbär, lönn och rönn. Förekomsten av yngre lind och alm är stort. Buskskiktet domineras av hassel med övriga arter såsom fläder, olvon och hagtornsarter. Markvegetationen har flera aspekter; på våren vit-, gulsippor och lundvårlök som övergår till liljekonvalj och storrams på försommaren och till gulplister, harkål, harsyra, häxört, nejlikrot och bredbladiga gräs såsom hässlebrodd och långsvingel på

högsommaren. Även i de artfattigare bokskogarna (9110; 9130) förekommer en riklig försommaraspekt med vitsippor. På de slagna partierna med högörtäng (6430) förekommer en värdefull slåttergynnad flora med hartmansstarr, kärnäva och smörboll. På våren blommar kabbeleka, majsmörblomma och småvänderot rikligt och övriga arter är såsom kärrfibbla, kärrtistel, strätta, videört samt flertalet starrarter. Betesmarken (6270) är frisk, relativt artfattig med ett fåtal hävdgynnade arter såsom blodrot, liten blåklocka, ängsvädd. Älgört förekommer rikligt i fuktigare svackor medan fårsvingel/gråfibbla dominerar på torrare partier.

Rödlistade arter

I bilaga 2 redovisas de arter i Linnebjör vars överlevnad inte är långsiktigt säkrad i Sverige enligt "Rödlistade arter i Sverige 2005".

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.

Den skogliga kontinuiteten och en varierad åldersstruktur på skogen är en förutsättning för förekomsten av höga naturvärden i områdets skogar. Olika strukturer såsom död ved och träd i olika nedbrytningsstadier är betydelsefulla för en hög biologisk mångfald med ett antal sällsynta och hotade arter. En förutsättning för att uppnå en långsiktigt gynnsam bevarandestatus är en obruten kontinuitet av grova träd och död ved. Naturvärdena på de hävdade markerna bevaras bäst genom årlig slåtter på högörtängarna och fortsatt beteshävd i betesmarken (om möjligt med nötkreatur). En dynamik med träd och buskar får förekomma i betesmarken men igenväxningsvegetation måste hållas efter. Ytterligare förutsättningar för att säkerställa den långsiktiga förekomsten av fuktängar i området är en bibehållen grundvattennivå med god vattenkvalitet och utan tillförsel av näringsämnen. I naturtyper med gynnsam bevarandestatus ska de typiska arterna förekomma i långsiktigt livskraftiga populationer.

Ytterligare information om naturtyper i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningar under rubrikerna "Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus" och "Ekologiska krav". Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Risk för skada

De största riskerna för områdets naturtyper är:

- avverkning av grova träd och bortplockning av död ved.

- igenväxning av skogarna med beskuggning av grova träd och död ved.
- upphörd hävd i slåtter- och betesmark, igenväxning, gödsling, användande av avmaskningsmedel med likartad miljöpåverkan som avermectin.
- förändring av hydrologin i eller utanför området.
- övergödning eller annan förorening av grund- och ytvatten.
- gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.
- bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring i angränsande områden.

Den drygt 150-åriga ek-lindskogen på Linnebjер är en kulturprodukt som, åtminstone tidigare, ständigt påverkats av röjningar och periodvis intensivt bete. I dessa kulturpåverkade skogar är de stora naturvärdena såsom lavar och insekter oftast knutna till träden och många av organismerna har krav på en ljusare och varmare miljö än vad en sluten skog kan ge. Idag finns få ”kulturskogar” kvar i den kontinentala regionen. De flest har slutit sig från att ha varit öppna betade skogar och många sköts idag med ett konventionellt skogsbruk. Skogsbruk i form av avverkningar och bortplockning av död ved leder till att strukturer och funktioner som är förutsättningar för att bibehålla höga naturvärden som fortfarande finns kvar försvinner. Naturvårdsinriktad skötsel kan vara nödvändig för att skapa en varierad åldersstruktur på skogen, för att undvika ett glapp i kontinuiteten av grova träd och för att få en önskvärd artsammansättning i framförallt partierna med bokskog, dock bör brynen lämnas utan skötsel.

Högörtängarna och betesmarken på Linnebjер är kulturskapade och således ständigt beroende av hävd i form av slåtter respektive bete. Fördelarna med slåtter på högörtängarna är bl. a. att de slåttergynnade växterna hinner sätta frö. Den slutna skogen runt dagens högörtängar beskuggar slåttermarken och utgör i sig ett hot mot den värmegynnade floran. En kontinuerlig hävd är nödvändig för att bibehålla naturvärden i slåtter- och betesmarkerna. Upphör hävden och markerna tillåts växa igen under längre perioder utarmas floran successivt och möjlighet till återkolonisation av hävdberoende arter är minimal från det fåtal ängs- och naturbetesmarker som förekommer i regionen. Dessutom är en otillräcklig framtida lönsamhet för djurhållning (och slåtter) på ogödslade naturgräsmarker ett långsiktigt hot. Tillgången på framförallt betande djur kan därmed på sikt bli en begränsning för att kunna uppnå den eftersträlvade hävden på Linnebjер.

De omgivande markerna ingår i en intensiv jordbruksbygd som kontinuerligt har dränerats och utsatts för produktionshöjande åtgärder. Den höga markfuktigheten på Linnebjер är en förutsättning för att den vegetation som förekommer i skogen och på högörtängarna idag ska bevaras och utvecklas. Linnebjер påverkas även av en ständig tillförsel av näringsämnen genom det atmosfäriska kvävenedfallet. Den största påverkan av näringsämnen förekommer framförallt på de västra och södra skogsbrynen.

Ytterligare information om naturtyper i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningar under rubriken ”Hotbild”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Bedömning av bevarandestatus

Vid fältbesök 2002-08-21 bedömdes bevarandestatusen för områdets naturtyper (se tabell 2) och baserades bl. a. på följande: ekskogen har en varierad åldersstruktur med liten mängd död ved, bokskogarna är äldre, likåldriga och utan död ved, hävden på slätter- och i betesmarken är god, högörtängarna är beskuggade, floran på låglandsgräsmarkerna är ordinär.

Tabell 2. Bevarandestatus 2002 för områdets naturtyper.

Naturtyp	Bevarandestatus
*Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	Gott bevarande
Högörtäng (6430)	Gott bevarande
Bokskog av fryletyp (9110)	Gott bevarande
Bokskog av örtrik typ (9130)	Gott bevarande
Ek-avenbokskog av buskstjärnblommatyp (9160)	Mycket gott bevarande
* prioriterad naturtyp enligt Natura 2000	

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Markägare har rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd

Linnebjerg avsattes som naturreservat 1980-12-04. Skötselplan fastställdes för Linnebjerg 1980-12-04. Omgivande marker ska skyddas mot exploatering, grundvattensänkande åtgärder mm med stöd av gällande lagstiftning (plan- och bygglagen, miljöbalken med flera lag).

Åtgärdsplan (1 plan) inom Miljö- och landsbygdsprogrammet har upprättats för den östra betesmarken.

Bevarandeåtgärder

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller de som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Restaureringsåtgärder

- Där naturvärdena i ek-hasselskogen är knutna till en ljus miljö bör bete återupptas, åtminstone i de delar av skogen som ligger i direkt anslutning till dagens betesmarker. På försök kan bete tillåtas några veckor efter att högörtängarna slagits och höet bärgats. Försöket måste utvärderas och avslutas om inte avsedd effekt fås eller annan skada noteras.

Löpande skötsel

- Ek-hasselskogen bör ha en naturvårdsinriktad skötsel med försiktiga gallringar för att gynna en olikåldrig skog där trädskiktet domineras av ek och lind samt för att bibehålla ett välutvecklat buskskikt.
- Bokskogarna bör ha en naturvårdsinriktad skötsel för att skapa en olikåldrig och flerskiktad skog där minst 50% av trädarternas sammansättning utgörs av bok.
- Naturlig föryngring av trädarterna eftersträvas i alla skogsnaturtyper.
- Fortsatt hävd med årlig slåtter på de öppna högörtängarna. Det avslagna höet ska forslas bort från fuktängarna senast 14 dagar efter varje slåttertillfälle.
- Fuktängarna ska, om möjligt, efterbetas med nötkreatur alternativt hästar.
- Fortsatt beteshävd på de öppna markerna norr och öster om skogen. Vegetationen i betesmarkerna vara väl avbetad vid betessäsongens slut.
- Sambete mellan olika djurslag önskvärt.
- Vid behov slyröjning på slåtter- och i betesmarkerna.
- Krontäckningen av träd och buskar på de öppna markerna får vara högst 25% alternativt 5% i slåtter- respektive betesmark..
- Gödning och användning av bekämpningsmedel ska inte förekomma inom områdets angivna naturtyper.

Viktigt att tänka på

Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell

tillståndsprovning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsvårdstyrelsen kontaktas.

Uppföljning

1. Kontroll av naturtypernas areal, struktur och funktion och typiska arter vart 5-6 år.
2. Sammanställning och utvärdering av skydd och meddelade tillstånd.
3. Inventering av hotade/sällsynta arters förekomst.
4. Rapportering av reservatets skötsel och utveckling (skötselplan).

Övrigt

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

- Ekström G. 1947. Beskrivning till kartbladet Hardeberga. SGU Ser. Ad. No 1. Stockholm.
- Gärdenfors U. (ed.) 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Lunds kommun. 2005. Grönstruktur- och naturvårdsprogram för Lunds kommun – bevarande och utveckling. Stadsbyggnadskontoret och Tekniska förvaltningen.
- Länsstyrelsen i Skåne län. 1996. Från Sandhammaren till Kullaberg - Naturvårdsprogram för f.d. Malmöhus län.
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdsverket förlag.
- Naturvårdsplan för Lunds kommun. 1990. Park- och Naturvårdsnämnden i Lunds kommun.
- Nordiska Ministerrådet. 1994. Vegetationstyper i Norden. (ed. Lars Pålsson). TemaNord 1994:665. Nordiska Ministerrådets sekretariat.
- Översiktsplan för Lunds kommun. 1998. ÖPL-98. Stadsarkitektkontoret i Lunds kommun.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000.
2. Rödlistade arter.

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län
Planförfattare: Gabrielle Rosquist
Senast reviderad 2005-12-12

Bilaga 2

Rödlistade arter

(SE 0430031)

Artgrupp	Hot-kategori*	Namn	Vetenskapligt namn
Högörtäng (6430)			
- Kärleväxter	EN	kärnäva	<i>Geranium palustre</i>
	VU	hartmansstarr	<i>Carex hartmanii</i>
	NT	majnycklar	<i>Dactylorhiza majalis</i>
- Fåglar	NT	skogduva**	<i>Columba oenas</i>
	NT	mindre hackspett**	<i>Dendrocopos minor</i>
	NT	entita**	<i>Parus palustris</i>
EN Starkt hotad, VU Sårbar, NT Missgynnad			
*Enligt Gärdenfors 2005			
**Lund kommun			

